

Medische Terminologie Algemene inleiding

dr. Wim Bouckaert
Abdominale
Heelkunde
ZOL

Doelstellingen

Algemene inleiding medische
terminologie

BRONNEN

In goede handen – Ziekteleer voor verpleegkundigen en paramedische beroepen. Wim Bouckaert, Ancy Leroy, Michele Vergote en Jo Vrancken, OWL Press, 2022.

Anatomie en fysiologie - Een inleiding. Martini & Bartholomew, 2021

Lessen anatomie en fysiologie dr. Wim Bouckaert, PXL Hassel

Lessen ziekenleer dr. Wim Bouckaert, PXL Hasselt

pdf Medische Terminologie (Hanne Moons)

Wat is gezondheid?

- **Definitie:**

De WHO definieert gezondheid als een staat van compleet welzijn, niet alleen in fysieke zin, maar ook mentaal en sociaal, en niet alleen de afwezigheid van ziekte.

- **Holistische benadering:**

De definitie benadrukt een holistische benadering van gezondheid, die meerdere aspecten van welzijn omvat, niet alleen de afwezigheid van ziekte.

- **Historie:**

De definitie werd in 1948 vastgesteld, toen de WHO werd opgericht.

- **Kritiek:**

De definitie wordt soms kritisch bekeken omdat ze te statisch en idealistisch zou zijn. Er is een beweging richting een meer dynamische kijk op gezondheid, bijvoorbeeld met de concepten van "positieve gezondheid".

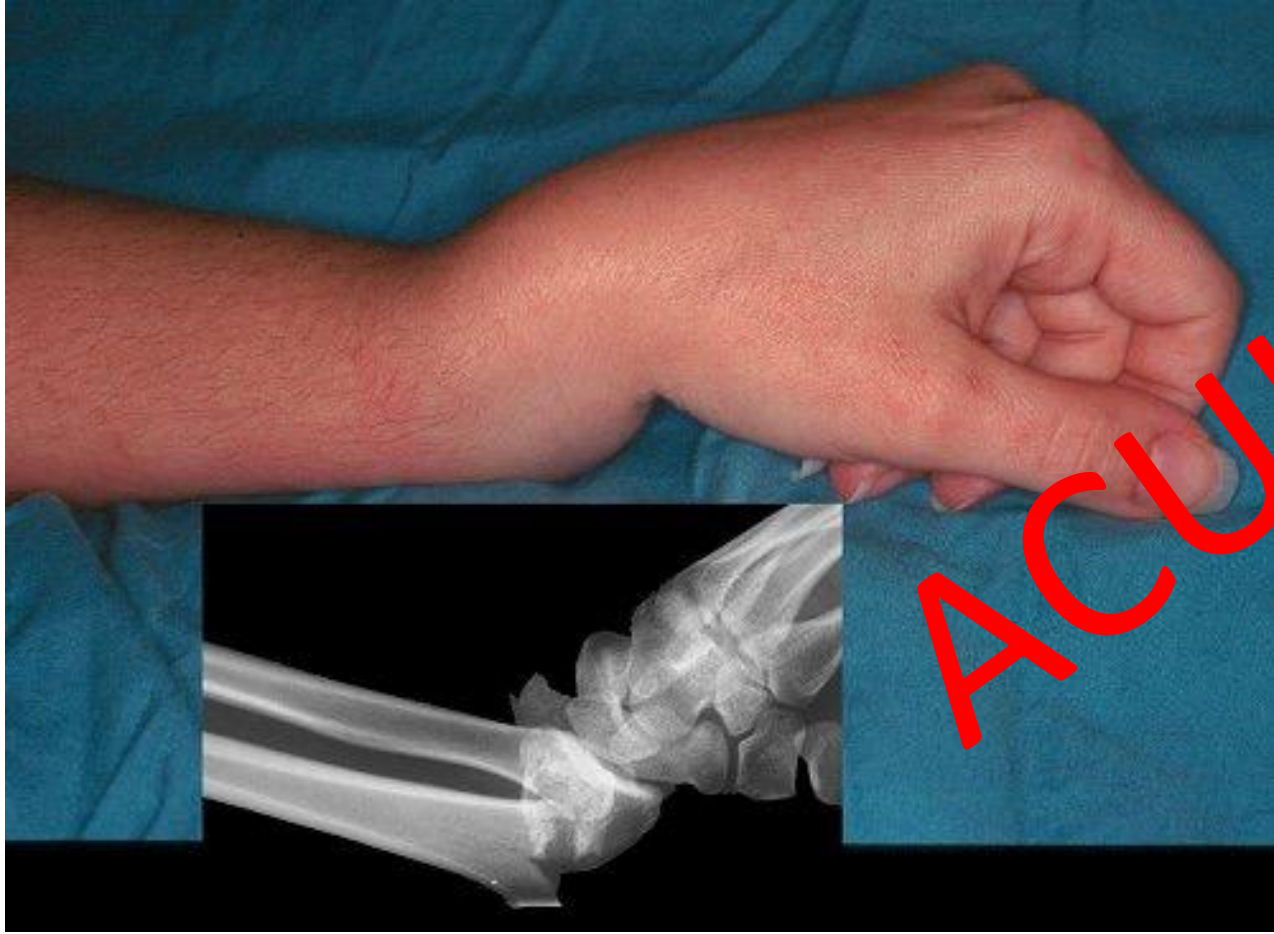
- **Positieve gezondheid:**

Positieve gezondheid is een alternatief concept dat gezondheid definieert als het vermogen om veerkrachtig te zijn, eigen regie te voeren en zich aan te passen.

Wat is ziekte?

- Ziekte is **een lichamelijke of psychische aandoening die een levend wezen belemmert in het normale functioneren.** Een ziek organisme is uit zijn evenwicht; er is sprake van een verstoorde homeostase. Ziekte gaat vaak gepaard met symptomen die wijzen op de abnormale toestand.
- Ziekte kan acuut of chronisch zijn.

SAAIIIIIIIIIIIIII

BEGRIPPEN BIJ VASTSTELLING VAN EEN “ZIEKTE”

- CONSULTATIE/CONSULT OF RAADPLEGING
- DIAGNOSE: vaststellen van de aard van de ziekte of toestand
- DIFFERENTIEEL DIAGNOSE: Een differentiële diagnose is een proces waarbij artsen systematisch verschillende mogelijke diagnoses afwegen, gebaseerd op de symptomen en klachten van een patiënt, om de meest waarschijnlijke oorzaak te vinden. Het is een methode om te bepalen welke ziekte of aandoening waarschijnlijk verantwoordelijk is voor de klachten van een patiënt, en wordt gebruikt wanneer meerdere diagnoses mogelijk zijn

BEGRIPPEN BIJ VASTSTELLING VAN EEN “ZIEKTE”

- OORZAAK VAN ZIEKTE OF ETIOLOGIE
- STATUS PRESENS: wat is er NU aan de hand
- ANAMNESE: door bevraging informatie verwerven over de patiënt en zijn reden van consultatie
 - autoanamnese
 - heteroanamnese
- FAMILIALE ANAMNESE: nagaan welke ziekte beelden in de familie voorkomen (obesitas, kanker, diabetes, verhoogd cholesterol, ...)
- VOORGESCHIEDENIS: welke gezondheidsproblemen heeft de patiënt al gehad?
- MEDICATIE ANAMNESE: naam, dosis, aantal innames, medicatie schema, ...

ELEMENTEN VAN HET KLINISCH ONDERZOEK

- INSPECTIE: bevindingen die men bekomt met het “kijken” naar de patient.

anemie

oedeem

icterus

vitiligo

obesitas

ELEMENTEN VAN HET KLINISCH ONDERZOEK

Auscultatie: luisteren met stethoscoop

Percussie: bekloppen van een lichaamsdeel (bv borstkas of abdomen)

Palpatie: betasten met handen/vingers – consistentie, drukgevoeligheid, weerstand

Specifieke testen

Technische onderzoeken bij ziekte

- Staalname:
 - Bloed
 - Urine
 - Etter of wondvocht
 - Cerebrospinaal vocht
 - Weefsel - Bioptie

Technische onderzoeken bij ziekte

- Wat wordt er onderzocht bij laboratorium onderzoek:
 - macroscopisch onderzoek
 - microscopisch onderzoek
 - cytologisch onderzoek (onderzoek van individuele cellen): bv. uitstrijkje
 - bacteriologisch onderzoek met bepaling van antibiogram of gevoeligheid voor antibiotica

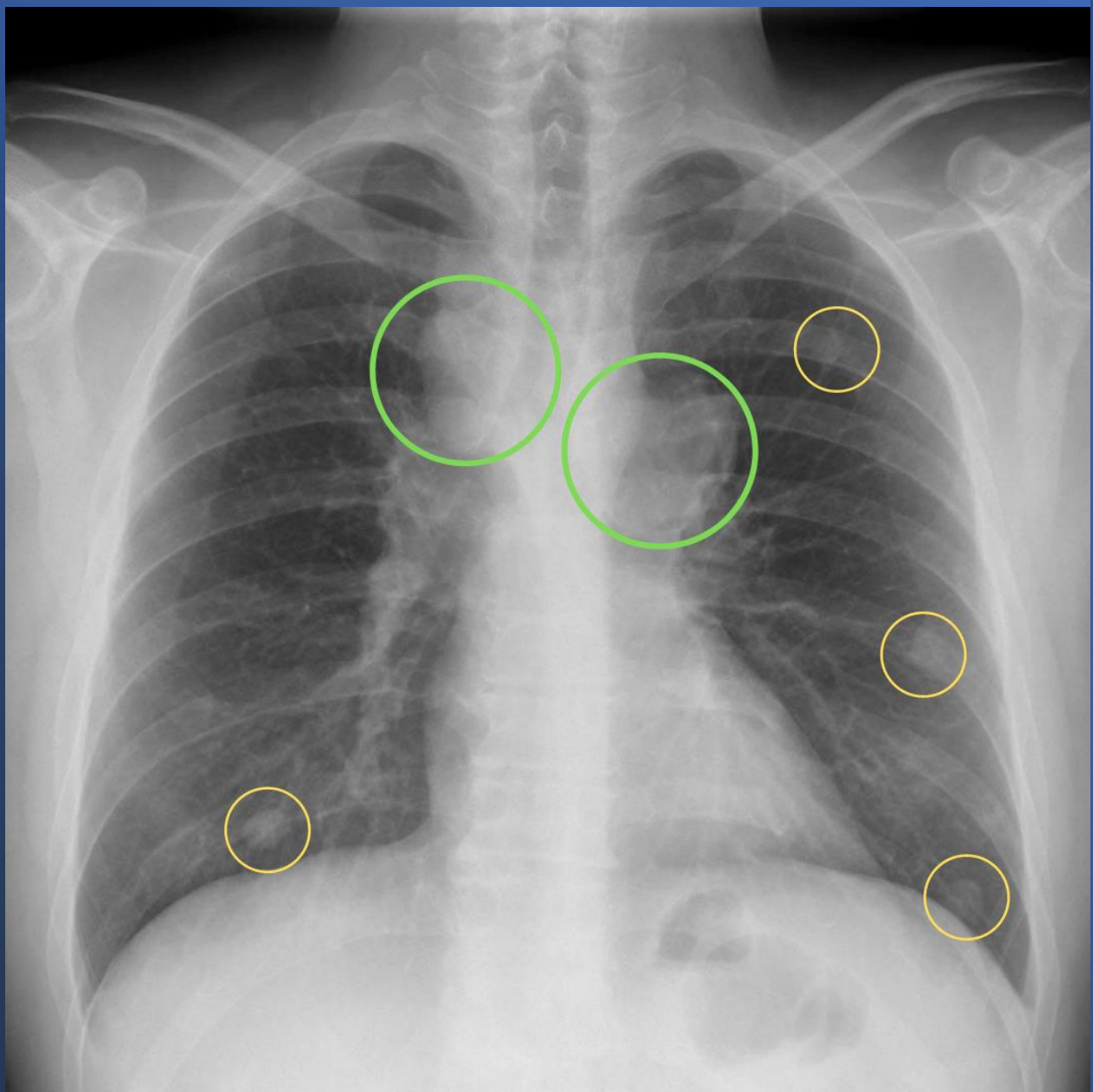

Technische onderzoeken bij ziekte

Beeldvorming

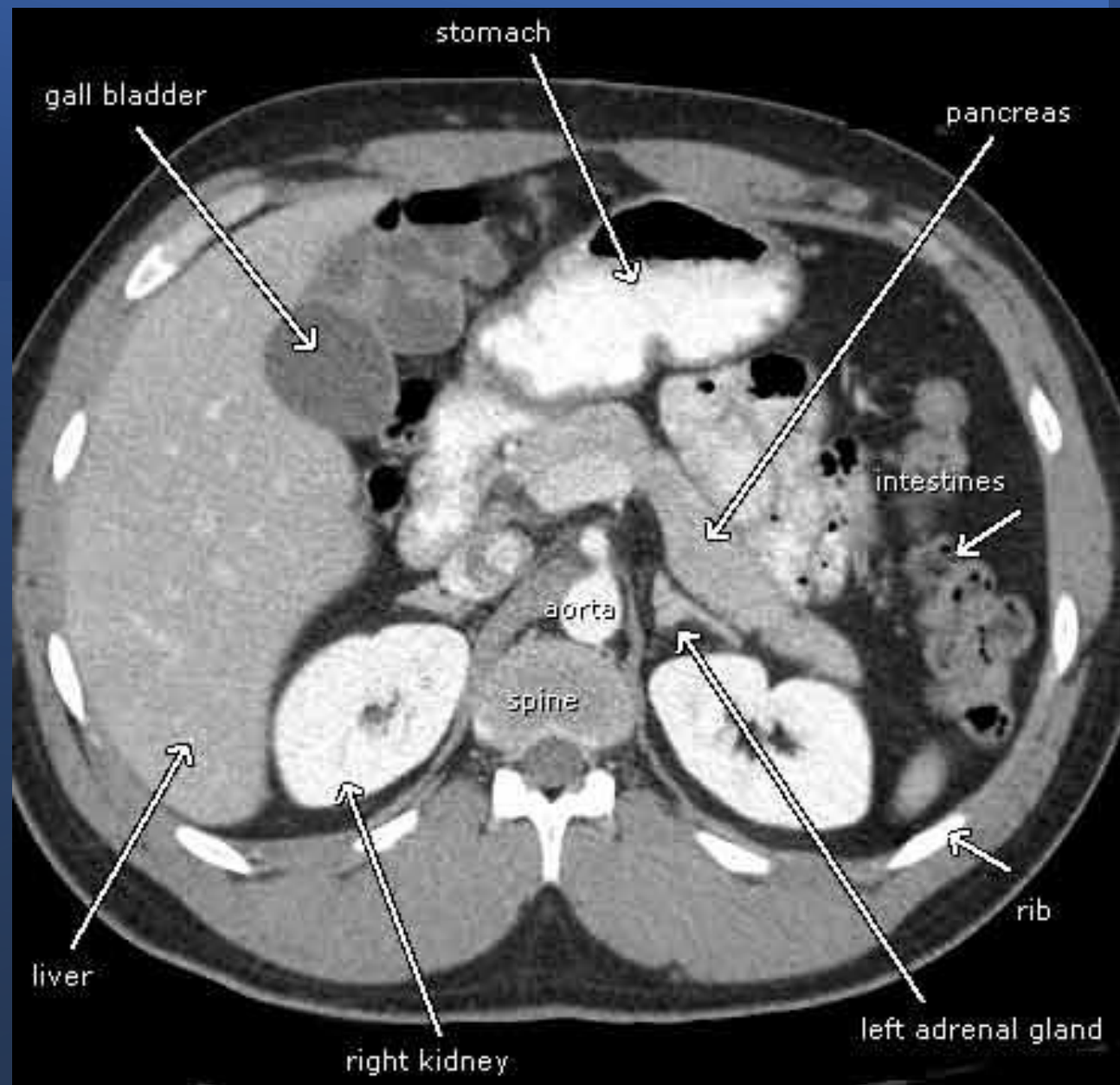
- Klassieke radiologie of RX: klassieke Röntgen opname

vb: RX thorax, RX pols, RX abdomen

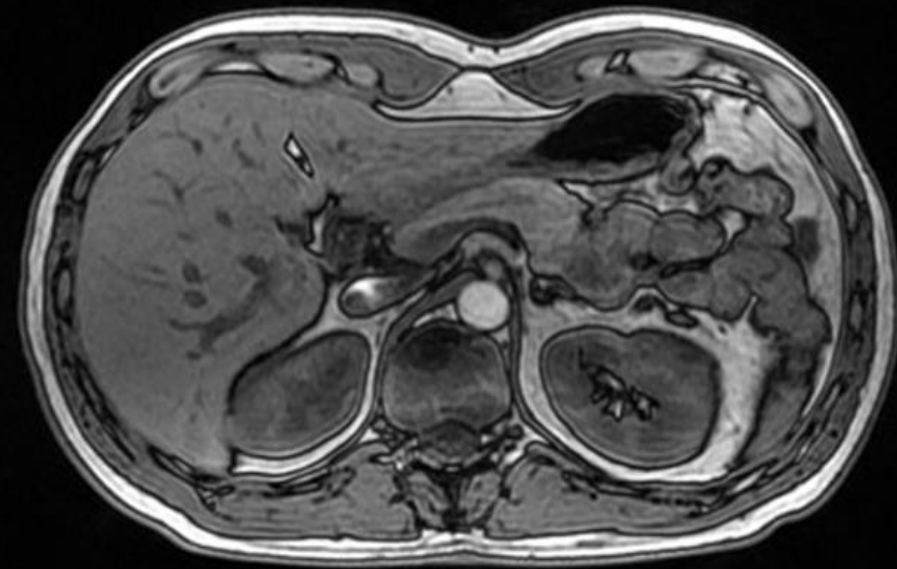
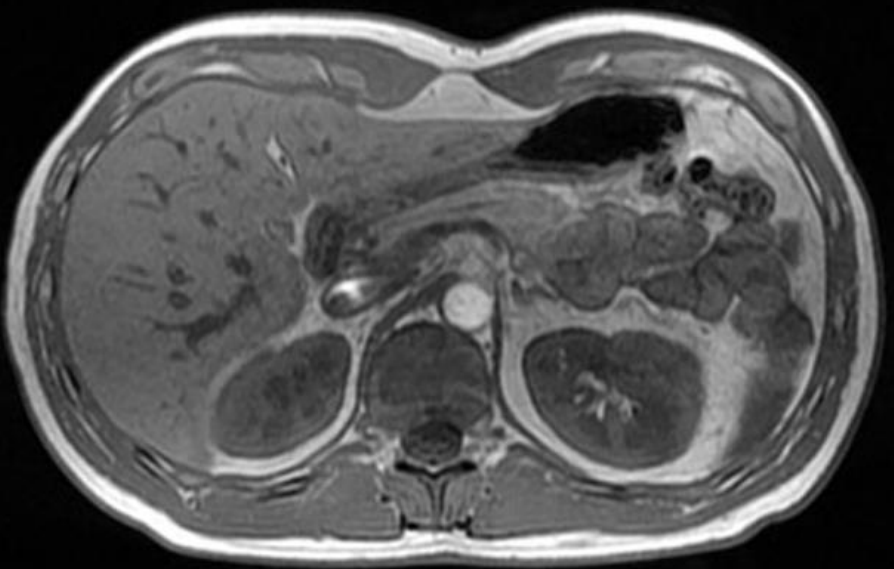
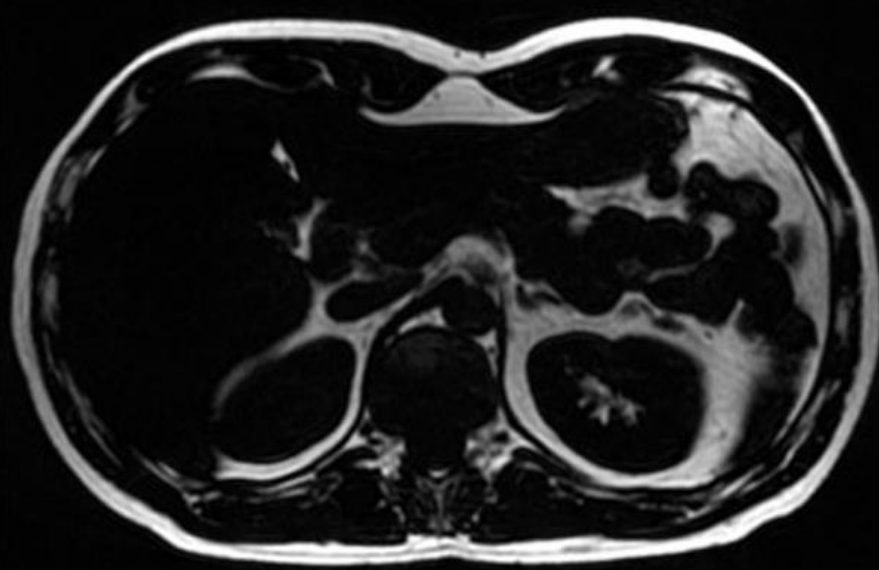
Technische onderzoeken bij ziekte

- Beeldvorming
 - CT scan of CAT (computer –axiale- tomografie): De CT-scan is een onderzoek waarbij het binnenste van het menselijk lichaam in drie dimensies wordt afgebeeld. De röntgenbundel passeert het menselijk lichaam in een dunne axiale plak, dit wordt het herhaald in verschillende richtingen.

Technische onderzoeken bij ziekte

- Beeldvorming
- MRI of NMR (magnetic resonance imaging, nucleaire magnetische resonantie): De MRI is gebaseerd op magnetische resonantie van waterstof protonen.
- Een MRI is t.o.v. een CT “beter” in het visualiseren van weke delen en eventuele pathologie die zich daar bevindt.

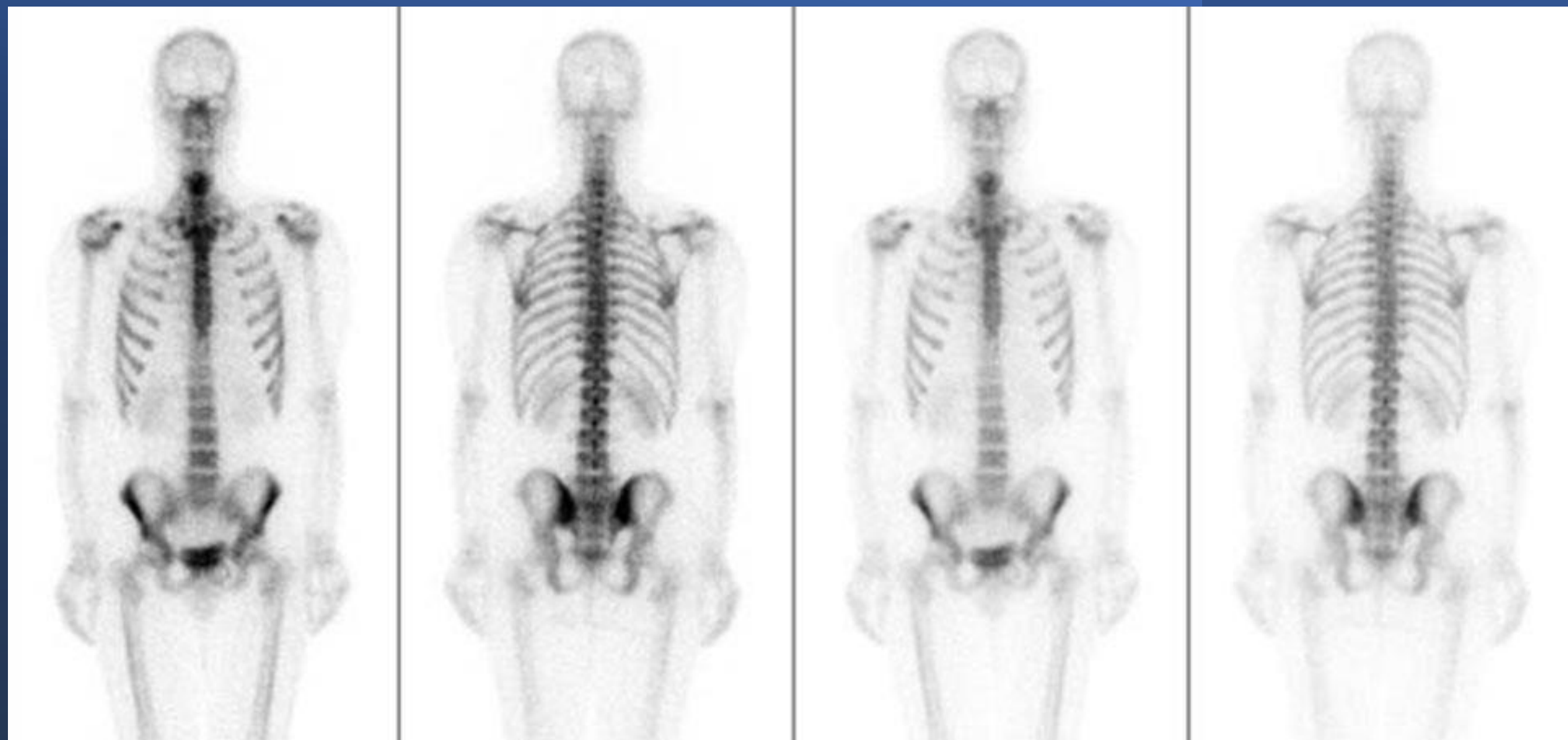
Technische onderzoeken bij ziekte

- Beeldvorming
- PET scan (positron emissie tomografie): onderzoek waarbij licht radioactieve stof (glucose) ingespoten wordt. De radioactieve stoffen zijn goed zichtbaar onder een scan. Weefsels die meer bloed, versta glucose verbruiken, nodig hebben, zullen feller oplichten op de scan. Weefsels die minder of te weinig bloed krijgen, zijn minder goed zichtbaar. Aangezien kankercellen vaak snel-groeiend zijn, hebben ze veel bloed nodig om de nodige energie te krijgen, hierdoor lichten deze fel op.

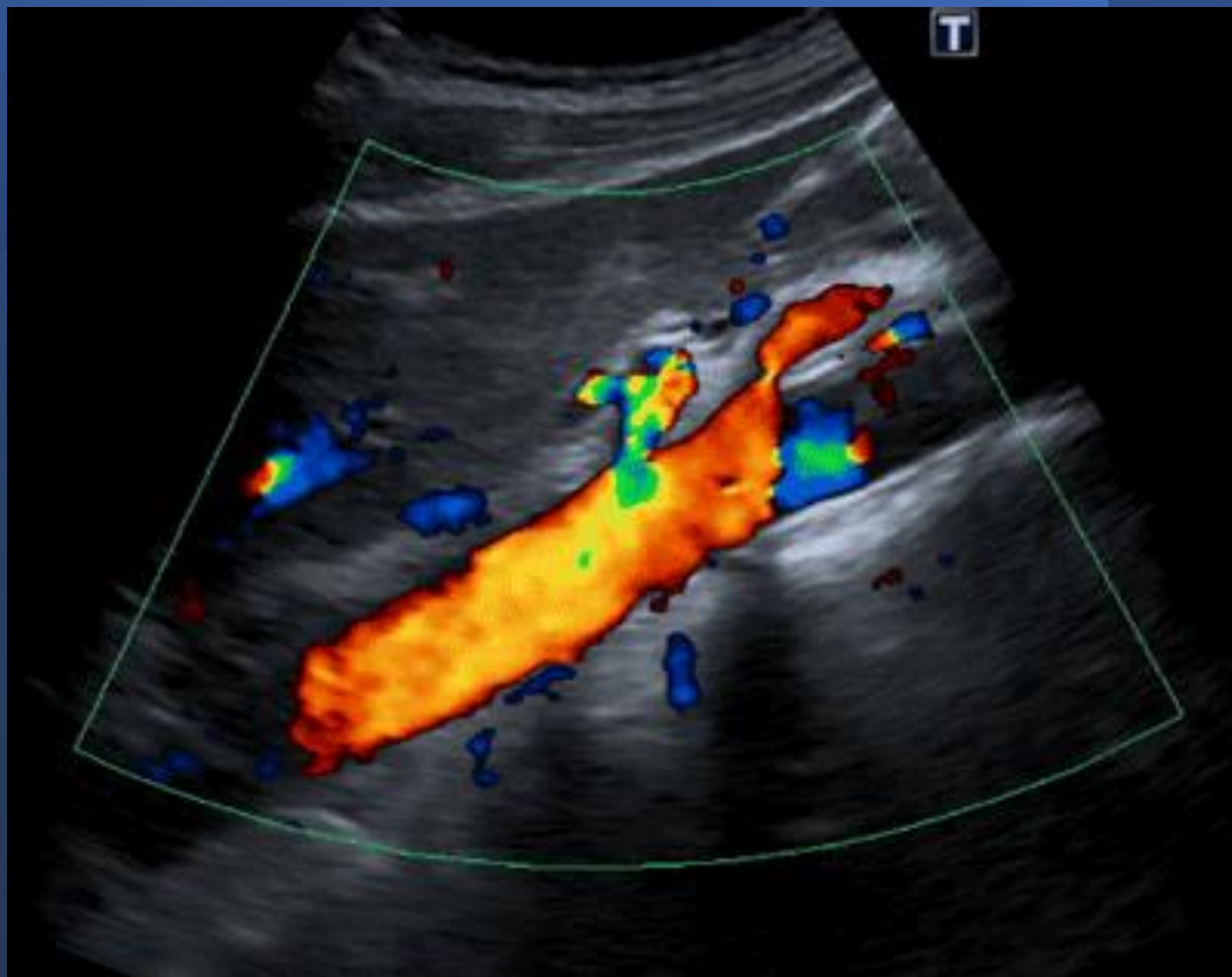
Technische onderzoeken bij ziekte

- Beeldvorming
- Scintigrafie: Bij een scintigrafie, wordt er een radioactieve stof intraveneus ingespoten. De straling wordt dan gedetecteerd met een gamma camera.

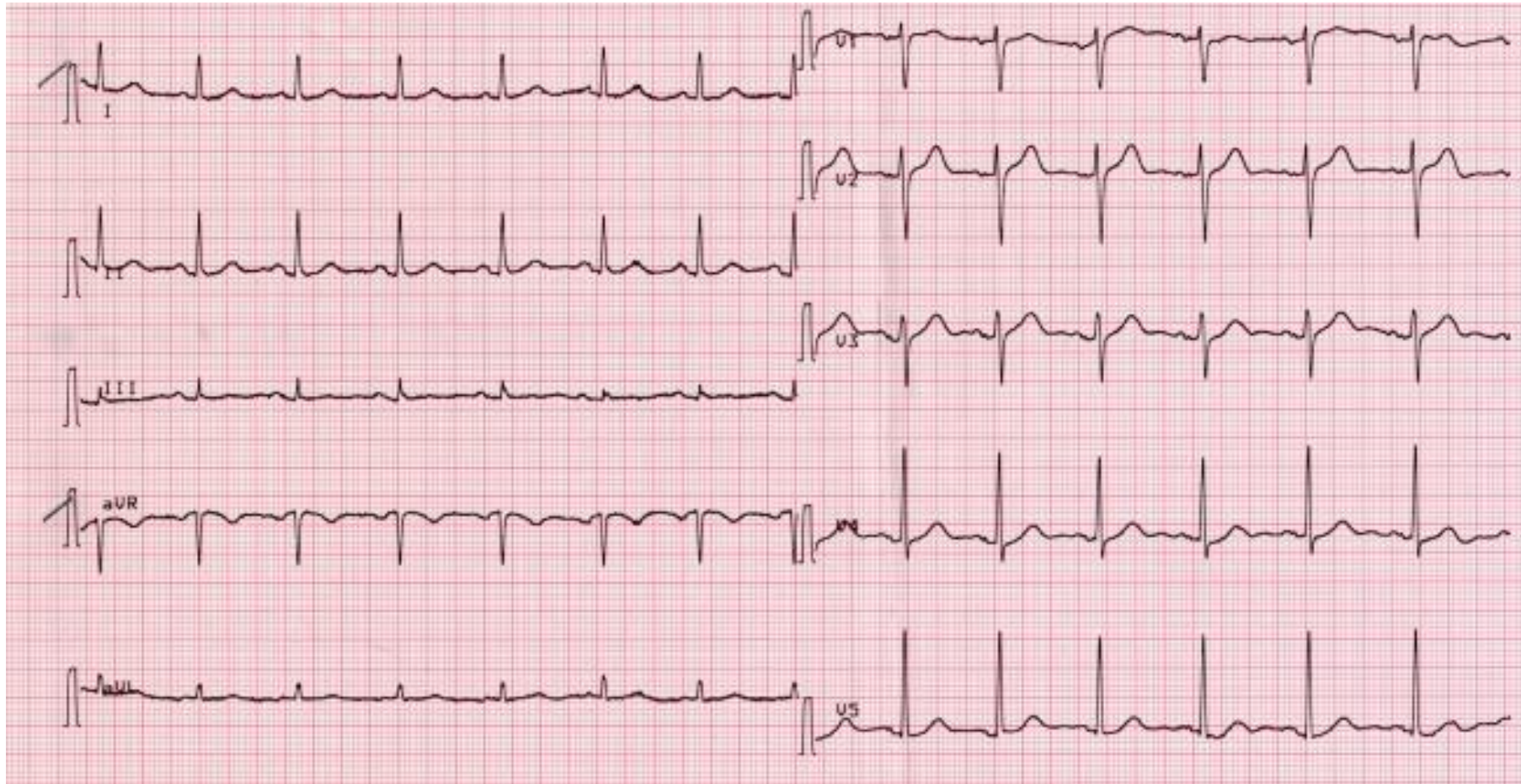
Technische onderzoeken bij ziekte

- Beeldvorming
- Echografie werkt met geluidsgolven. Deze worden in het lichaam teruggekaatst, afgebogen of geabsorbeerd. De teruggekaatste geluidsgolven produceren het uiteindelijke echobeeld.
- Doppler-Duplex onderzoek: een speciale vorm van echografie. Het zet de richting van vloeistoffen (zoals bloedstroom) om in geluid.

Technische onderzoeken bij ziekte

- Registratie van elektrische activiteit in het lichaam
- Electrocardiografie: optekenen van de elektrische activiteit van het hart
- Electromyografie: optekenen van de elektrische activiteit van een spier
- Electroencephalografie: optekenen van de elektrische activiteit van de hersenen

ECG

Technische onderzoeken bij ziekte

Endoscopie: een procedure waarbij de binnenkant van het aangetaste orgaan wordt onderzocht via een natuurlijke lichaamsopening.

gastroscopie

coloscopie

bronchoscopie

rectoscopie

colposcopie

The Normal Esophagogastroduodenoscopy (EGD)

Algemene principes van een behandeling

- Een behandeling kan verschillende doelen hebben:
 - symptomatisch: enkel een symptoom wordt behandeld
vb: koortswerende middelen toedienen, anti-hypertensiva
 - causaal: de oorzaak wordt rechtstreeks aangepakt
vb: Antibiotica specifiek gericht tegen de oorzaak van de aandoening
 - palliatieve behandeling: gericht op verlichting van symptomen
vb: pijnbehandeling
 - adjuvante behandeling: een aanvullende behandeling na een ingreep
vb: radiotherapie, chemotherapie, immunotherapie
 - neo-adjuvante behandeling: een behandeling VOOR een operatieve ingreep
vb: radiotherapie, chemotherapie
-
-

Algemene principes van een behandeling

- Types behandeling
 - rust, relatieve rust, hefverbod
 - medicatie
 - magistrale bereiding: aan te maken door de apotheker
 - merkgeneesmiddelen: meestal geneesmiddelen rechtstreek aangemaakt door een bedrijf die het geneesmiddel ontwikkelde
 - generische geneesmiddelen (witte produkten)
 - heelkunde
 - fysische behandelingsmethodes: kinesithérapie, ergotherapie, logopedie
 - ingrepen op het dieet
-

Medische, paramedische en aanverwante beroepen

- Medische beroepen - Heelkundige disciplines
 - Chirurg
 - Orthopedisch chirurg
 - Uroloog
 - Hartchirurg
 - Abdominaal chirurg
 - Gynecoloog
 - NKO
 - MKA
 - ...
-

Medische,
paramedische
en
aanverwante
beroepen

- Medische beroepen – niet heelkundige disciplines

- Internist
 - gastroenteroloog
 - pneumoloog
 - endocrinoloog
 - cardioloog
 - nefroloog
 - hematoloog
 - oncoloog
 - neuroloog
 - pediater
 - fysische geneeskunde
 - psychiater
-

Medische, paramedische en aanverwante beroepen

- Medische beroepen – “technische” disciplines”
 - radioloog
 - microbioloog
 - nucleair geneesheer
-

Medische, paramedische en aanverwante beroepen

- Medische beroepen – kritische diensten
 - anesthesist
 - urgentie geneeskunde
 - specialisatie intensieve zorgen
 - microbioloog
 - nucleair geneesheer
-

Medische, paramedische en aanverwante beroepen

- Paramedische beroepen
 - ergotherapeut: specifiek gericht op herstel ADL- functies (activiteiten dagelijks leven)
 - kinesitherapeut: De kinesitherapeut verhelpt functieproblemen van spierskeletale, zenuwfysiologische, respiratoire, cardiovasculaire en psychomotorische aard.
 - logopedist
 - laborant
 - dieetkundige of diëtist
-

Medische, paramedische en aanverwante beroepen

- Andere
 - psycholoog
 - psychotherapeut
 - MMA of medical management
assistent/Healthcare management
-

Grammatica in de medische terminologie

“Vak” terminologie

Dikwijls latijnse of griekse oorsprong

Verwijzen heel dikwijls naar de anatomie

Maakt een correcte communicatie tussen betrokken mogelijk

Opgepast: ook de patient probeert heel dikwijls medische terminologie te gebruiken, niet altijd in de juiste context

vb: gastronomische bypass ipv gastric bypass

Woorddelen

Prefix - voorvoegsel

vb: pre-nataal (voor (tijd) de geboorte), ante-colisch (voor (plaats) het colon)

Stam: basis van het woord

vb: orgaan: hepato-loog (lever specialist), gastr-itis (ontsteking van de maag)

Suffix – achtervoegsel

vb: gastro-scopie (in de maag kijken), periton-itis (ontsteking van het buikvlies)

Bastaard vormen

Klassieke griekse of latijnse benaming

vb: genitalia, ovaria, testis, abusus,
analgeticum

Vernederlandsing

vb: anemie ipv anaemia, farynx ipv pharynx,
menoree ipv menorrhoea, arterie ipv arteria,
dementie ipv dementia

Uitzondering

Ziekte kiemen worden altijd in hun originele naam vermeld

vb Escherichia Coli, Streptococcus pneumoniae, streptococcus pyogenes

Anatomische benamingen

vb arteria brachialis, aorta descendens,

Lees en andere tekens

Trema: enkel in de nederlandse versie

vb: xyfoïd, maar processus xyphoideus –
colon sigmoideum, maar sigmoïd

Liggend streepje: weinig gebruikt

vb: Down-syndroom, Halsted-operatie, CT-
scan, gastro-enterologie, anti-epilepticum

Uitspraak

- Meestal uitspraak van griekse of latijnse woorden zoals ze geschreven worden. Ook heel wat uitzonderingen

SCHRIJFWIJZE vs

UITSPRAAK

u

u, dus niet als oe

musculus=

muskulus

uterus=baarmoeder

uterus

ulna=

ulna

SCHRIJFWIJZE vs

UITSPRAAK

c

k, voor een a, o, u en soms bij y en

voor medeklinkers

carcinoom= kwaadaardig gezwel

karsinoom

cardia= maagmond, hart

kardia

cor= hart

kor

clavicula=sleutelbeen

klavikula

costa=rib

kosta

cranium= schedel

kranium

SCHRIJFWIJZE vs

UITSPRAAK

c
y

s voor een tweeklank, voor e, i en dikwijls voor

volgens Nederlands cent, citroen, cynisch

circulatie= bloedsomloop

sirkulatie

caecum= blinde darm

seekum

cellulair= m.b.t. de cel

sellulair

cystitis= blaasontsteking

sistitis

leukocyt=

leukosiet

erythrocyt=

erytrosiet

SCHRIJFWIJZE vs

UITSPRAAK

In vernederlandste woorden worden “oe” vaak als “ee” of “eu” en soms als “oi” uitgesproken.

oedeem= vochtophoping

eudeem

foetus= boven de 85ste dag

feutus

oesophagus=

eusofagus

apnoe= ademstilstand

apneu

gonorroe= druiper

gonorreu

Oedipuscomplex= term uit de

oidipuskomplex

psychoanalyse waarmee men

bedoelt dat een man verliefd

wordt op zijn moeder

maar met een ambivalente houding

Enkelvoud en meervoud

Zelfstandige naamwoorden eindigend op –us hebben de meervoudsvorm –i en zijn doorgaans mannelijk.

- alveolus - alveoli
- musculus - musculi
- nervus - nervi

uitzonderingen (onzijdige woorden)

corpus – corpora

crus – crurae

ulcus - ulcera

Enkelvoud en meervoud

Zelfstandige naamwoorden eindigend op –a hebben de meervoudsvorm –ae en zijn vrouwelijk.

arteria – arteriae

costa – costae

vena - venae

Enkelvoud en meervoud

Oorspronkelijke Griekse woorden
hebben de meervoudsvorm -ata

neoplasma – neoplasma

trauma. - traumata

Enkelvoud en meervoud

Zelfstandige naamwoorden eindigend op –um hebben als meervoudsvorm –a en zijn onzijdig.

antibioticum – antibiotica

atrium - atria

cytostaticum – cytostatica

ovarium - ovaria

Enkelvoud en meervoud

Zelfstandige naamwoorden eindigend op –ens hebben de meervoudsvorm –entia (onzijdig)

absorbens – absorbentia

reagens – reagentia

Uitzondering

dens - denta

Enkelvoud en meervoud

Zelfstandige naamwoorden eindigend op –is hebben als meervoudsvorm –es (en kunnen mannelijk of vrouwelijk zijn)

basis. - bases

canalis. - canales

crisis. - crises

Enkelvoud en meervoud

Zelfstandige naamwoorden eindigend op
–ans hebben de meervoudsvorm -antia

desinfectans - desinfectantia

laxans (laxeermiddel) – laxantia

relaxans (spierontspanner) - relaxantia

Enkelvoud en meervoud

Zelfstandige naamwoorden eindigend op –io hebben als meervoudsvorm –iones (doorgaans vrouwelijk).

articulatio - articulationes

regio. - regiones

Enkelvoud en meervoud

Zelfstandige naamwoorden eindigend
op –itis hebben de meervoudsvorm -
itides

artritis. – artritiden

encephalitis - encephalitiden

Samengestelde begrippen - grondregels

Zelfstandig naamwoord			Bijvoeglijk naamwoord		Vergrotende trap Comparatus	
	Enkelvoud	Meervoud	Enkelvoud	Meervoud	Enkelvoud	Meervoud
Mannelijk	-US	-I	-IS	-ES	-IOR	-IORES
Vrouwelijk	-A	-AE	-IS	-ES	-IOR	-IORES
Onzijdig	-UM	-A	-E	-IA	-IUS	-IORA

enkelvoud

meervoud

Afkortingen

- Worden zeer veelvuldig gebruikt in de medisch terminologie
- Voorbeelden:
 - AIDS: acquired immune deficiency syndrome
 - COPD: chronic obstructive lung disease
 - CKD: chronic kidney disease
 - AKI: acute kidney injury
 - HBV: hepatitis B virus
 - UTI/UWI: urinary tract infection/urine weg infectie
 - SOA: sexueel overdraagbare aandoening
 - DOAC: directe orale anticoagulantia

Afkortingen met meerdere betekenissen

- UV
 - ultraviolet
 - ulcus ventriculi (maagzweer)
 - urine volume

Voorvoegsels

A-, an-: duidt op niet, zonder, geen, tekort

vb: anurie: niet meer plassen

anorexie: afwezigheid van eetlust

apnoe: afgewezigheid van ademhaling (stoppen met)

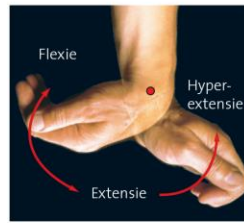
Ab- : weg van, van af

vb: abductie: zijwaartse beweging weg van de middellijn

abnormaal: weg van, afwijkend van het normale

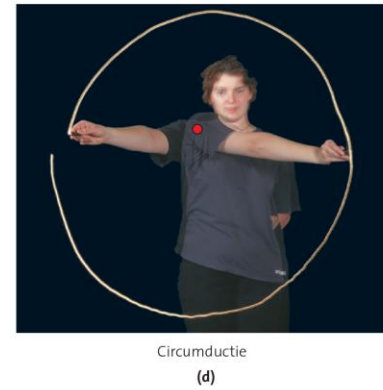
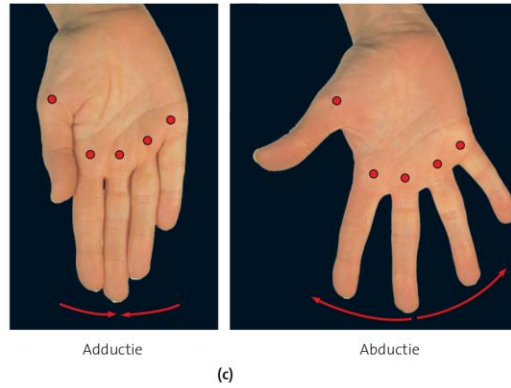
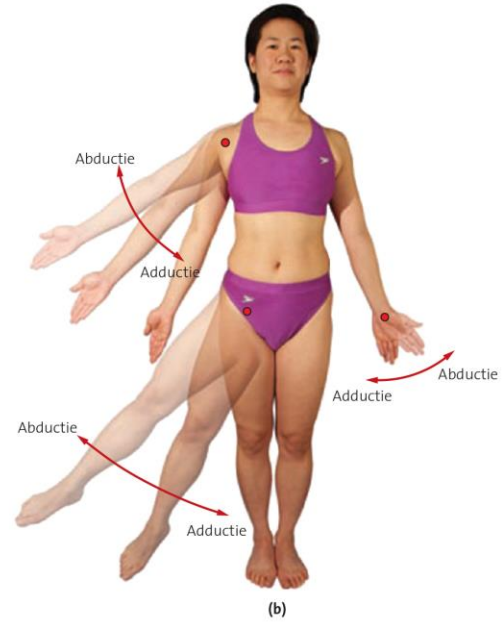
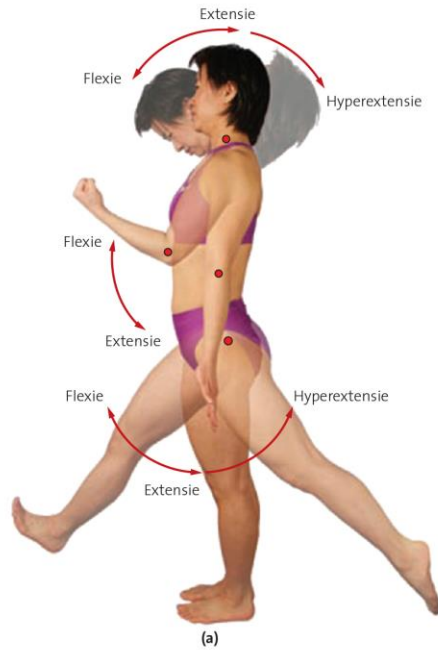
Ad- : ernaartoe

vb: adductie: beweging naar de middellijn toe

Figuur 6-32 Hoekbewegingen

De rode stipjes markeren de plaatsen van de gewrichten die bij de afgebeelde bewegingen betrokken zijn.

Voorvoegsels

Aero-, aer-, aëro: lucht, gas

vb: aerofagie: lucht slikken

Angio- : ikv een bloedvat

vb: angiografie: RX van bloedvaten

micro-angiopathie: aantasting van de kleine bloedvaten

Aniso- : ongelijk

vb: anisocorie: ongelijke grootte van de pupillen

Voorvoegsels

Ante-, antero-: naar voor (anterior)

vb: anteflexie: naar voor toe bewegen

a.m.: ante meridium, voor de middag

Anti- : tegen

vb: antibiotica

anticonceptie

Art(h)ro-, art(h)r-: mbt een gewricht

vb: artritis: ontsteking van een gewricht

artrodese: vastzetten van een gewricht

Voorvoegsels

Auto: op zichzelf (gericht), tot het eigen lichaam behorend

vb: auto-transplantatie:

autonoom zenuwstelsel

Bi-, di- : tweemaal, dubbel

vb: bimanuele palpatie

bilateraal: aan twee zijdes

Brachy- : kort, weinig

vb: brachyoesofagus: te korte slokdarm

Voorvoegsels

Brady-: traag, langzaam

vb: bradycardie: lage hartslag

bradyfreen: lage intelligentie

Bi-, di- : tweemaal, dubbel

vb: bimanuele palpatie

bilateraal: aan twee zijdes

Chol-, chole- : met betrekking op de galblaas

vb: cholecystolithiasis: stenen in de galblaas

cholecystectomie: verwijderen van de galblaas

Voorvoegsels

chondr-, chondro-: kraakbeen

vb: chondritis: ontsteking van het kraakbeen

chondrocyt: kraakbeencel

chrom-, chromo-, chromato- : kleur

vb: chromotherapie: behandeling met gekleurd licht

colp-, colpo-: schede, vagina

vb. colposuspensie: ophangen van de vagina

colposcopie: kijken in de vagina

Voorvoegsels

cry-, cryo-: koud

vb. cryotherapie: behandeling d.m.v. koude

cryochirurgie: heekunde waar koude aangewend wordt

crypt-, crypto-: verborgen, onzichtbaar

vb. cryptorchidie: verborgen teelballen, de teelballen zijn nog niet

ingedaald in het scrotum

cyan-: blauw

vb. cyanose: blauwzucht

Voorvoegsels

cyst-: blaas

vb. cystitis: ontsteking van de blaas

cystectomie: operatieve verwijdering van de urineblaas

cystografie: rontgen opname van de blaas

cyt-: cel

vb. cytologie: leer in de fysiologie en anatomopathologie van de cel

cytostatica: medicatie die de deling van cellen verhindert of

vertraagd

de-, des-: wegnemen, scheiden, ont-, ophouden van een bepaalde werking

vb. degeneratie: achteruitgaan, ontaarden

desquamatie: loskomen van een epitheel (vb huid)

Voorvoegsels

dermato-, dermo- (huid)

vb. dermatoloog: specialist die zich specifiek met huidziekten bezighoudt

dermografisme: kunnen schrijven op de huid door druk

dis-, dys- (moeilijk, slecht, niet, verkeerd)

vb. dysfagie: moeilijk slikken

dyslexie

dysartrie: moeilijk articuleren van woorden

dolicho- (lang)

vb. dolichocolon: lange dikdarm

dolichosigmoid: lang sigmoid colon

HELLO.

Voorvoegsels

ecto- (ligging aan de buitenkant)

vb. ectopische zwangerschap: buitenbaarmoederlijke zwangerschap

encefal-, encephalo- (hersenen)

vb: encephalitis: ontsteking van het herselweefselen

endo- (binnen, in)

vb. endorotatie: het naar binnen draaien

endoscopie: naar binnen kijken

enter-, entero- (darm, ingewand)

vb. enteritis: darm ontstekinbg

enterocutane fistel: abnormale verbinding tussen de darm en de huid

Voorvoegsels

epi- (op, boven, over)

vb. epicard: buitenste bekleding van het hart

epidermis: de meest oppervlakkige huidlaag

ergo- (arbeid)

vb. ergonomie: het aanpassen van de arbeid aan de mens

ergotherapie: therapie ter aanpassing en verbetering van de ADL
functies

erythro-, erytro- (rood)

vb. erythrocyt: rode bloedcel

eu- (goed, wel, prettig)

vb. eutroof: goed gevoed, er gezond uitzien

Voorvoegsels

ex- (uit, weg van, ontdaan van, aan de buitenzijde)

vb. expiratie: uitademing

excretie: uitscheiding

exo- (naar (van) buiten)

vb. exocrien: uitscheiding van een klierproduct

exorotatie: naar buiten draaien

extra- (buiten, behalve, bovendien)

vb. extra-articulair: buiten het gewricht

extracellulair: buiten de cel

extra-uterien: buiten de baarmoeder

Voorvoegsels

foto- (licht)

vb. fotoallergie: allergische (huid)reactie op licht

fototherapie: behandeling m.b.v. licht

gastr-, gastri-, gastro- (maag)

vb. gastroscopie: kijken in de maag

gastritis: ontsteking van de maag

gyn-, gynaeco-, gyneco- (vrouw)

vb. gynaecoloog: specialisme dat zich bezig houdt met de

ziekteleer bij vrouwen

vb: gynaecomastie: abnormale borstontwikkeling bij mannen

Voorvoegsels

haema-, hema-, hemato-, hemo- (bloed)

vb. hematurie: bloed in de urine

hematologie: leer van bloedziektes

hemi-, semi- (half)

vb. hemicolectomie: wegname van een helft van het colon (dikkedarm)

hemiparalyse: verlamming aan één zijde van het lichaam

semipermeabel: halfdoorlaatbaar

hepat-, hepatico-, hepato- (lever)

vb. hepatitis: ontsteking van de lever

hepatomegalie: vergroot voorkomen van de lever

hetero- (een ander, anders geaard , de ander, verschillend, ongelijksoortig)

vb. heteroanamnese: anamnese die wordt afgenomen bij een ander persoon dan

de patiënt zelf

Voorvoegsels

hydro- (water/vocht)

vb. hydrocoele: abnormale hoeveelheid vocht rond de teelbal

hydrothorax: abnormale hoeveelheid vocht in de borstkas

histio-, histo- (weefsel)

vb. histologie: weefselleer

homo- (gelijk)

vb. homolateraal: aan de zelfde zijde

hyper-: (boven, veel, overmatig, over, te hoog)

vb: hypertensie: te hoge bloeddruk

hyperhydrosis: overmatig zweten

Voorvoegsels

hypo (te weinig, te kort, onder, te laag)

vb. hypotensie: te lage bloeddruk

hypn-, hypno- (slaap)

vb. hypnoticum: slaapmiddel

hyster-, hystero- (baarmoeder)

vb. hysterectomie: het wegnemen van de baarmoeder

hysterometer: toestel om de diepte van de baarmoeder te meten

Im- (niet)

vb: immobiel: niet mobiel

Voorvoegsels

infra- (onder)

vb. inframammair: onder de borst

infraclaviculair: onder het sleutelbeen

infrapatellair: onder de knieschijf

inter- (tussen)

vb. intercostaal: tussen de ribben

intercellulair: tussen de cellen

intra- (binnen, in)

vb. intracutaan:

intraveneus:

intramusculair: in een spier

iso- (gelijk, behorend tot; gericht op de eigen soort)

vb. isochroom: van gelijke kleur

Voorvoegsels

leuko- (wit)

vb. leukocyt: witte bloedcel

leukorroë of leucorrhoea: witverlies

litho- (steen)

vb. lithotripsie: het breken van stenen (ESWL)

macro-, macr- (makros = groot)

vb. macroscopie

micro-, micr- (. mikros = klein)

vb. microcefalie: kleine schedel

mal- (slecht, kwaad, ziekte)

vb. maligne gezwel: kwaadaardig gezwel

malnutritie: slecht gevoed (ondervoed)

Voorvoegsels

medio-, medi- (midden)

vb. mediaal: gelegen nabij het midden, de middellijn van het
lichaam

mega-, megal- (groot)

vb. megacolon: sterk uitgezet colon (dikdarm)

metra-, metro- (baarmoeder)

vb. metrarhagie: bloeding vanuit de baarmoeder

mono- (één, eenheid, enig)

vb. monotherapie: een behandeling bestaand uit één
bestanddeel/modaliteit

Voorvoegsels

morfo- (morphe= vorm)

vb. morfologie: vormleer

muco- (slijm)

vb. mucoïd: slijmachtig

mucolyticum: medicatie die slijmen oplost

mult-, multi- (veel)

vb. multifactorieel: ontstaan door meerdere oorzaken

multidisciplinair: m.b.t. meerder disciplines

MDO: multidisciplinair overleg

myc-, mycet-, myco- (schimmel)

vb. mycologie: schimmelkunde

mycose: ziekte veroorzaakt door schimmels

myelo- (merg)

vb. myelitis:

myeloom:

Voorvoegsels

myo- (spier)

vb. myoom: tumor uitgaande van spierweefsel

myocyt: spiercel

narco- (verdooving, slaap)

vb. narcose: verdooving

nefr-, nephro- (nier)

vb. nefritis: ontsteking van de nier

nefroloog: nierspecialist

neo- (nieuw)

vb. neoplasma: nieuwgevormd weefsel (bv maligne)

Voorvoegsels

neur- (zenuw, pees, zenuwcel)

vb. neurologie: leer van het zenuwstelsel

oftalm-, ophthalm- (oog)

vb. oftalmologie: leer van de oogziekten

oligo- (weinig)

vb. oligurie: geringe urineproductie

ortho- (recht, rechtop)

vb. orthodontie: kennis van het reguleren van een afwijkend gebit

("tanden recht zetten")

Voorvoegsels

ot-, oto- (oor)

vb. otitis: oorontsteking

para- (naast, anders)

vb. paravertebraal: naast de wervelzuil

paraaortisch: naast de aorta

paranormaal: naast of boven het normale

patho- (ziekte, gevoel, lijden)

vb. pathologisch: door ziekte aangetast

ped-, peda-, pedi-, pedo- (kind)

vb. pediater : kinderarts

Voorvoegsels

peri- (rondom)

vb. perinataal: rond de geboorte

periumbilicaal: rond de navel

pluri- (meer)

vb. pluriform: veelvormig

pneuma-, pneumo- (pnoe=adem;pneuma=lucht;pneumon=long)

vb. pneumothorax: ophoping van lucht in de pleuraholte

pneumaturie: het lozen van urine met daarin gasbelletjes

polio- (grijs)

vb. poliomyelitis=polio: ontsteking van de grijze stof van het ruggenmerg,

kinderverlamming

Voorvoegsels

pollakis- (dikwijls)

vb. pollakisurie: vaak urineren

poly-, (veel)

vb. polyneuropathie: aantasting van vele zenuwen

polyarthrititis: ontsteking van vele gewrichten

post- (na, achter)

vb. postmortaal: na de dood

postnataal: na de geboorte

postoperatief: na de operatie

postpartum: na de bevalling

prae-,pre-,pro- (voor, voorafgaand)

vb. premenstrueel: voor de menstruatie

premedicatie: medicatie die gegeven wordt voor het opstarten van een
behandeling

Voorvoegsels

- **pseud-, pseudo-** (vals, onecht)
 - vb. pseudozwangerschap: schijnzwangerschap
- **psych-** (geest)
 - vb. psychopathologie: leer van de psychische stoornissen
- **quadri-** (vier)
 - vb. quadriceps: vierhoofdige spier in het bovenbeen
- **retro-** (achterwaarts, achter, na)
 - vb. retrocardiaal: achter het hart
 - retrosternaal: achter het borstbeen of sternum
 - retroflexie: achteroverbuigen

Voorvoegsels

- **rhino-, rino-** (neus)
 - vb. rinoscoop: neusspiegel
- **spondyl-** (wervel)
 - vb. spondylitis: ontsteking van de wervel
- **sub-** (onder, onvolledig, bijna)
 - vb. subfrontaal: onder het voorhoofd
 - subcutaan: onderhuids
- **supra-** (boven, over)
 - vb. supraclaviculair: boven de clavicula (sleutelbeen)

Voorvoegsels

- **tachy-** (snel)
 - vb. tachycardie: snelle hartslag, hartritme
 - tachypnoe: snel ademen
- **tox-, toxico-** (vergif)
 - vb. toxicologie: leer van de giftige stoffen
- **trans-** (dwars door, doorheen)
 - vb. transabdominaal: doorheen de buik
 - transdermaal: doorheen de huid
- **tri-** (drie)
 - vb. triangularis: driehoekig
 - triceps: spier met drie spierbuiken

Voorvoegsels

- **uni-** (één)
 - vb. unicellulair: uit één cel bestaande
 - unilateraal: eenzijdig, aan één kant
- **vas-** (vat)
 - vb. vasoconstrictie: vaatvernauwing
- **xen-, xeno-** (vreemd)
 - vb. xenofobie: ziekelijke vrees voor wat vreemd of ongewoon is
 - xenograft: transplantaat van een andere soort afkomstig

Achtervoegsels

- -aal, -alis (betreffende, m.b.t., behorend tot)
 - vb. tracheaal: mbt de trachea of luchtpijp
 - duodenaal: m.b.t. de twaalfvingerige darm
- -aemia, -emie (bloed; m.b.t. het bloed)
 - vb. anemie:
 - hypokaliemie: te laag kalium gehalte in het bloed
- -air, -aris (met betrekking tot)
 - vb. ulnair: met betrekking tot de ellepijp
 - cellulair: met betrekking tot de cellen
- -alg(es)ie, -algia (pijn)
 - vb. analgesie: ongevoeligheid voor pijn
 - gastralgie: maagpijn
 - myalgie: spierpijn
 - neuralgie: zenuwpijn

Achtervoegsels

- -arche (m.b.t. het begin)
 - vb. menarche: begin van de menstruatie, eerste menses, begin geslachtsrijpe
- periode
- -baar (m.b.t. druk)
 - vb. hyperbaar: met betrekking tot een druk hoger dan de normale
- atmosferisch druk (hyperbare zuurstof therapie)
- -blast (kiemcel, moedercel)
 - vb. erytroblast: voorstadium van een RBC
- -cele, -kèle, -coele (hernia; uitpuiling, breuk, zak, uitzakking)
 - vb. rectocoele: uitpuiling van de endeldarm in de vagina
 - cystocoele: uitpuiling, zakking van de urineblaas
-
-

Achtervoegsels

- -centese (punctie, het doorprikken van de wand van een met vloeistof gevulde holte)
 - vb. amniocentese: vruchtwaterpunctie, het aanprikken van het amnion
 - thoracocentese: aanprikken van vocht in de borstkas
- -cide, -cied (doden; dodende werking)
 - vb. bactericide: bacterie dodend
 - fungicide: schimmel dodens
- -cyt (m.b.t. de cel)
 - vb. erythrocyt: rode bloedcel
 - hepatocyt: levercel
 - leukocyt: witte bloedcel
- -dese, -desis (hechting, fixatie, binding)
 - vb. artrodese: (operatieve) verstijving van een gewricht

Achtervoegsels

- -fasie (spraak)
- vb. afasie: niet meer kunnen spreken
- -fiel (beminnen, affiniteit tot)
- vb. hydrofiel: goed oplosbaar in water
- -flexie (m.b.t buiging)
- vb. anteflexie:
- retroflexie:
- -fobie, -phobia, -foob (bevreesd zijn voor,vrees, ziekelijke vrees)
- vb. agorafobie: pleinvrees
- arachnafobie: vrees voor spinnen
- claustrofobie:

Achtervoegsels

- -(o)dynie pijn; m.b.t. pijn
 - vb. coccygodynie: pijn aan de coccyx (staartbeen)
- -ectasie (verwijding, uitzetting)
 - vb. teleangiectasie: uitgezette bloedvaatjes
- -ectomie (uitsnijding, verwijdering)
 - vb. appendectomie:
 - tonsillectomie: operatieve verwijdering van de keelamandelen
- -emesis (m.b.t. braken)
 - vb. haematemesis: bloedbraken
 - hyperemesis gravidarum: overvloedig braken tijdens de zwangerschap
- -faag, -fagie (m.b.t. eten , opeten)
 - vb. aërofagie: inslikken van grote hoeveelheden lucht

Achtervoegsels

- **-geen, -genese, -genesis** (voortbrengen, veroorzaken, geeft een herkomst)
 - vb. hematogeen: afkomstig uit de bloedbaan
 - carcinogeen: kanker veroorzakend
 - pathogeen: ziekteverwekkend
- **-grafie, -graphia, -graaf, -gram** (schrijven, beschrijven, afbeelden)
 - vb. elektromyografie: registratie van de elektrische spieractiviteit
 - elektrocardiogram:
- **-itis** (ontsteking)
 - vb. sinusitis: ontsteking van de neusbijholten
 - bronchitis: ontsteking van de vertakkingen van de luchtpijp
 - appendicitis: ontsteking van het wormvormig aanhangsel van de blinde darm
- **-logie, -loog** (woord, leer, m.b.t. een wetenschap)
 - vb. audiologie: kennis van het gehoor en de gehoorstoornissen
 - pneumologie: Leer van de longziekten

Achtervoegsels

- -lyse, -lysis (oplossen)
 - vb. hemolyse: oplossen, kapotgaan van rode bloedcellen
 - hemodialyse:
- -lyticum, mv.- lytica (m.b.t. het oplossen, het doen verdwijnen)
 - vb. mucolyticum: geneesmiddel dat slijmen oplost, vloeibaar maakt
 - spasmolyticum: geneesmiddel dat kramp opheft
 - anxiolyticum: geneesmiddel dat angst opheft of verminderd
- -malacia, -malacie (m.b.t. weekheid, verweken)
 - vb. osteomalacie:
 - chondromalacie: verweking van kraakbeen
- -manie (bepaalde ziekelijke aandrif)
 - vb. pyromanie:
 - kleptomanie:

Achtervoegsels

- **-metrie** (m.b.t. het meten)
 - vb. audiometrie: meting van de gehoorfunctie
 - spirometrie: meten van de longfunctie
- **-morf** (m.b.t. de vorm)
 - vb. amorf: zonder vorm
 - polymorf: veelvormig
- **-myces, -mycose** (m.b.t. een schimmel)
 - vb. dermatomycose: schimmelinfectie van de huid
- **-oftalmie, -oftalmus** (m.b.t. het oog)
 - vb. exoftalmus: uitpuilende ogen

Achtervoegsels

- -oïd(e), -oïdes (vorm, gedaante, lijkend op)
 - vb. dermoïd cyste: cyste lijkend op huid (bevat bestanddelen van huid)
 - adenoïd: klierachtig
- -oma, -oom (m.b.t. gezwelvorming)
 - vb. adenoma: goedaardig klierweefselgezwel
 - carcinoma: kwaadaardig klierweefsel gezwel
- -ose, -osis (aandoening, ziekte-toestand, meestal zonder infectietekens,)
 - vb. artrose:

Achtervoegsels

- -para (m.b.t. het baren, bevallen)
 - vb. nullipara:
 - primipara: vrouw die voor het eerst gebaard heeft
 - multipara: vrouw die al meermaals bevallen is
- -pathie (ziekte, aandoening)
 - vb. adenopathie: lymfeklier aangetast door een ziekte
 - artropathie: gewricht aangetast door een ziekte
- -penie (armoede, tekort, gebrek aan)
 - vb. leukopenie: tekort aan witte bloedcellen
 - trombocytopenie: te weinig bloedplaatjes in het bloed
 - pancytopenie: tekort aan alle bloedcellen
- -pexie, -pexis (vasthechting, ophanging, bevestiging)
 - vb. cystopexie:
 -

Achtervoegsels

- **-plasie** (vormen, de vorming, het ontstaan)
 - vb. hyperplasie: overdreven vorming
 - benigne prostaat hyperplasie
- **-plastiek** (vormkunst, operatief herstel van een orgaan of lichaamsdeel)
 - vb. angioplastiek: herstel van een bloedvat
 - borst augmentatie plastiek:
- **-plegie** (m.b.t. verlamming van grotere lichaamsdelen)
 - vb. hemiplegie: verlamming in één lichaamshelft
- **-poiese, -poiesis, -poëse** (ontwikkeling, opbouw, vorming)
 - vb. leukopoëse: vorming van witte bloedcellen
 -

Achtervoegsels

- -ptose, -ptosis (val, instorting, verzakking)
 - vb.ptose van het bovenste ooglid
- -rafie (m.b.t. een heelkundige hechting)
 - vb. herniarafie: hechting van een hernia of breuk
- -ragie, -rhagia (openbarsten, bloeding)
 - vb. hemorragie: ernstige bloeding
 - menorragie: overmatige menstruele bloeding
- -rhoe, -ree, -rroe (vloed, lopen)
 - vb. amenoree: afwezigheid van menstrueel bloedverlies

Achtervoegsels

- **-scopie** (beschouwen, bekijken, inspecteren)
 - vb. endoscopie: onderzoek van lichaamsholte(n)
 - coloscopie:
 - bronchoscopie:
- **-stase, -stasis** (m.b.t. stilstand, het stoppen van ...)
 - vb. hemostase: bloedstelping
- **-stoma, -stomie** (m.b.t. de mond/lichaamsopening)
 - vb. colostoma: stoma op de dikke darm
 - voedingsjejunostomie: stoma op de dundarm met als doel voeding

Achtervoegsels

- **-therapie** (behandeling, genezing)
 - vb. chemotherapie: behandeling met behulp van medicatie (meestal bedoeld ikv
 - een kankerbehandeling
 - radiotherapie: behandeling mbv straling
- **-tomie** (snijden, insnijding, snede)
 - vb. tracheotomie: het opensnijden van de voorzijde van de luchtpijp
 - laparotomie: het opensnijden van de buik
 - sternotomie: het openen van de borstkas door het doornemen van het sternum
- **-tonie** (m.b.t. spanning)
 - vb. hypertonie: verhoogde spanning
- **-trofie, -troof** (m.b.t. voeding)
 - vb. hypertrofie: toename in omvang van een weefsel of een orgaan
 - hypotrofie: ondervoeding, onvoldoende groei, afname in omvang van een weefsel

Achtervoegsels

- **-troop,-tropie** (zich richtend op, m.b.t. aantrekking, affiniteit)
 - vb. inotrop: invloed op de functie van het hartspierweefsel
- **-ula, -ulus, -ulum** (verkleinwoordje)
 - vb. alveolus: longblaasje
 - bronchiolus: kleinste luchtpijpvertakking
 - nodulus: knobbeltje
- **-urie, (uro-)** (urine, m.b.t urine)
 - vb. anurie: weinig of geen urineproductie door de nieren
 - glucosurie: te hoge waarden van glucose in de urine
 - pyurie: aanwezigheid van etter in de urine (pus)
 -